

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Қаржылық сауаттылықты қалай арттыруға болады: несие тұзағынан шығып, жинаққа көшу жолы

ЖАРИЯЛАНДЫ
06.06.2026ТІРЕК СӨЗДЕР
жинақ, қаржы тәртібі, қаржылық
сауаттылық, несие, рассрочкаСІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/189176/>

Қаржылық сауаттылықты қалай арттыруға болады деген сұрақты мен 30 жыл бойы күнде көремін: несие алғандардың 10 адамның 9-ы 5 жылдан кейін де сол қарызын сүйреп жүреді. Несие — байлыққа жол емес, кедейлікке тұзақ. Рассрочка — тегін ақша емес, болашақ кірісіңді бүгін жұмсау. Қарыз — ұйқыны ұрлайды. Жинақ — бостандық береді.

НЕСИЕ ЖӘНЕ РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ

Адамдар бағаға емес, ай сайынғы төлемге қарайды. Міне, қателік осы жерде. 100 000 теңгелік телефонды рассрочкамен алсаң, үстіне комиссия, сақтандыру, қызмет ақысы қосылып, ол 145 000 теңгеге дейін барады. Яғни сен 45 000 теңгені «көрінбейтін» түрде беріп отырсың.

- 100 000 теңге — бүгінгі баға.
- Ай сайынғы 12 000–13 000 теңге — көзге жеңіл көрінеді.
- Бірақ 12 ай бойы төлеп, артық 30–45% артық бересің.

Сондықтан шын сөз: рассрочка алма. Ақшасы жетпесе, кешіктірі. Құны өссе де, қарыздан арзан.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ

Олар саған «аз төлем», «бірден алып кет», «қазір алсаң тиімді» дейді. Бұл — психология. Адамға үлкен соманы емес, шағын айлық төлемді көрсетсе, миы қауіп сезбейді. Тағы бір тәсіл — «тек бүгін» деген қысым. Шын мәнінде, ертең де сатылып тұрады.

Сақ болатын белгілер

- «Айына небәрі 9 990 теңге» деп айту.
- Жалпы құнын жасырғаны.
- Келісімшарттағы ұсақ әріпті оқытпауы.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ

Бірінші қадам: қажет пен қалау дегенді бөле біл. Екінші қадам: үлкен сатып алуды 30 күнге кейінге қалдыр. Үшінші қадам: табысыңның бір бөлігін бөлек жина. Төртінші қадам: төтенше жағдайға 3 айлық қаражат жинамай тұрып, ештеңе қарызға алма.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

- **Айлықтың кемі 20%-ын** бірінші күні-ақ бөлек шығар.
- **Апта сайын** аз болса да 5 000–10 000 теңге жина.
- **Түскен ақша көбейсе**, шығынды емес, жинақты да өсір.

Жинақ — тәртіп. Байлықтың басы да осы.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпейді дейтіндер көбіне ақша қайда кететінін білмейді. 1 ай бақыла: кофе, такси, ұсақ-түйек, жоспарсыз тамақ, артық телефон шығыны. Күнде 2 000 теңге шашсаң, айына 60 000 теңге жоғалады. Бұл — бір жәрдем емес, бір жинақ.

Қысқарту керек нәрсе: қымбат несие, жиі мейрамхана, «керек емес бірақ ұнады» сатып алу. Алғашқы мақсат — қарызсыз тыныс алу.

БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Бүгін кешке барлық қарызыңды қағазға жаз: кімге, қанша, айына қанша төлейсің. Сосын бір шешім қабылда: жаңа рассрочка алмайсың. Сол бір қадамнан кейін ғана қаржылық сауаттылық арта бастайды.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.